

СИЛАБУС

Кафедра автоматизованого управління технологічними процесами

Назва курсу	Захист інформації в комп'ютерних системах
Мова викладання	Українська
Викладач (-і)	Юсипів Т. В., старший викладач кафедри загальноінженерних дисциплін та теплоенергетики
Профайл викладача	E-mail: yusypiv.taras@tnu.edu.ua ORCID: http://orcid.org/0000-0003-2798-9472
Контакти викладача	E-mail: yusypiv.taras@tnu.edu.ua

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Захист інформації в комп'ютерних системах» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Курс підпорядковано вирішенню таких основних задач, як з'ясування концептуальних принципів аналізу побудови надійних комп'ютерних систем з точки зору їх інформаційної безпеки.

Короткий зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Основні напрямки захисту інформації в комп'ютерних системах

Тема 1. Концепція захисту інформації та інформаційних технологій.

Категорії комп'ютерної безпеки. Огляд найбільш поширених методів комп'ютерного «злому». Концепція і концептуальна модель інформаційної безпеки. Класифікація загроз комп'ютерним системам.

Тема 2. Основні методи захисту програмного забезпечення.

Опис руйнуючих програмних засобів. Поняття комп'ютерних вірусів та їх класифікація. Захист операційних систем від програм-закладок. «Клавіатурні шпигуни» та їх класифікація. Налаштування антишпигунів.

Тема 3. Захист баз даних.

Загальна концепція захисту бази даних. Налаштування системи захисту СУБД. Захист СУБД від SQL-ін'єкцій. Цілісність бази даних та системи резервного копіювання. Проблема спільного доступу. Технічні (в тому числі, апаратні) засоби захисту даних від витоків.

Тема 4. Організація захисту інформації в мережах.

Типи засобів забезпечення захисту даних в розподілених обчислювальних середовищах та мережах. Системи аналізу глобальних та локальних вразливостей. Принципи побудови системи виявлення вторгнень. Вразливості протоколів мережі Internet. Методи розпізнавання спаму: чорні та білі списки, байєсовський підхід.

Тема 5. Антивірусні програми та засоби.

Механізми виявлення шкідливих та небезпечних програм. Засоби для профілактики та захисту комп'ютерних систем від вірусів. Антивірусні монітори та сканери. Налаштування антивірусів.

Змістовий модуль 2. Криптографічні засоби захисту інформації в комп'ютерних системах

Тема 1. Математичні основи сучасної криптології.

Визначення криптології та сфери її застосування. Криптографічні інструменти та засоби. Ймовірнісні тести: Соловея-Штрассена та Міллера-Рабіна. Факторизація. Поняття ядра функції. Предикат з секретом та ймовірнісне криптування.

Тема 2. Криптосистеми з відкритим ключем.

Концепція відкритих систем. Система RSA. Система Рабіна. Пакет захисту PGP.

Тема 3. Системи генерування, зберігання та обміну ключів. Цифровий підпис.

Генератори псевдовипадкових бітів. Протоколи обміну ключами. Ідентифікація за допомогою симетричної криптосистеми, на основі цифрового підпису.

Тема 4. Криптографічні засоби захисту інформації.

Реалізація криптографічного захисту інформації на ПК, серверах та в мережах. Стеганографічні методи захисту інформації. Використання особливостей структури файлу. Використання особливостей візуалізації даних.

Тема 5. Організація системи захисту інформації.

Політика безпеки та методи захисту даних. Програми тестування та діагностики. Оптимізація дисків. Методи стискання й резервного зберігання інформації. Ідентифікація, верифікація та аутентифікація користувачів. Міжнародні сертифікати забезпечення захисту комп'ютерних систем.

2. Мета та цілі курсу

Метою вивчення дисципліни «Захист інформації в комп'ютерних системах» є необхідність формування у студентів бази для подальшого засвоєння навиків роботи з комп'ютерними системами. Значення дисципліни для реалізації вимог кваліфікаційної характеристики фахівця та вивчення наступних дисциплін полягає в тому, що дисципліна сприяє формуванню відповідного мислення майбутнього фахівця, створює базу, яка необхідна при вивченні наступних дисциплін. Виходячи з цього викладання дисципліни «Захист інформації в комп'ютерних системах» підпорядковане вирішенню

таких основних задач, як з'ясування концептуальних принципів аналізу комп'ютерних систем з точки зору їх безпеки та захисту інформації, що ними зберігається чи обробляється. Розглядаються питання присвячені практичних аспектам використання набутих знань.

3. Результати навчання

Використовувати знання сучасних комп'ютерних наук, навички програмування та застосування програмних засобів, безпечної роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних, використовувати інтернет-ресурси та демонструвати уміння розробляти алгоритми та комп'ютерні програми на мовах високого рівня та технологій об'єктно-орієнтованого програмування для реалізації прикладних задач.

Володіти мовами системного програмування та методами розробки програм, що взаємодіють з компонентами комп'ютерних систем, демонструвати знання мережних технологій, архітектури комп'ютерних мереж і практичні навички технології адміністрування комп'ютерних мереж та їх програмного забезпечення.

4. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	34/16*
лабораторні заняття	0/0*
практичні заняття	36/18*
самостійна робота (реферат, РГР, КР, КП, тощо)	82/116*

Символом «*» позначена відповідна кількість годин для заочної ф.н.

5. Пререквізити

Дисципліна «Захист інформації в комп'ютерних системах» є базовою для опанування технологіями проектування комп'ютерних систем.

В результаті вивчення дисципліни «Захист інформації в комп'ютерних системах» студенти здобувають навички кваліфікованих спеціалістів з комп'ютерних систем та їх захисту.

6. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Підсумкова оцінка з дисципліни є сумою оцінок з відповідною вагою за кожен з таких видів робіт: активна робота на лабораторних та практичних заняттях, тести та підсумковий контроль (екзамен). Підсумкова оцінка визначається відповідно до поданої нижче таблиці оцінювання за різними шкалами (100-бальна, ECTS, національна).
--	---

Розрахункова графічна-робота	В рамках курсу не передбачено виконання РГР.
Лабораторні та практичні роботи	Критерії оцінювання лабораторних та практичних робіт: 1. Підготовленість до лабораторних/практичних занять 2. Самостійність виконання лабораторних/практичних робіт. 3. Повнота виконання завдань 4. Своєчасність виконання та захисту лабораторних/практичних робіт Максимальний бал за кожну лабораторну/практичну роботу – 5 балів
Тест	Проміжний тест проводиться у кожному модулі з курсу та оцінюється максимально в 10 балів.
Іспит	Іспит проводиться в кінці курсу, включає два теоретичних питання і одне практичне завдання. Максимально оцінюється в 40 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Позитивна оцінка за всіма обов'язковими видами робіт (лабораторні та практичні роботи)

7. Політики курсу

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час тесту, іспиту заборонені.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності.

Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності, правила перескладання або відпрацювання пропущених занять тощо: відбувається згідно з Положення про організацію освітнього процесу у Таврійському національному університет ім. В.І. Вернадського.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

Перескладання тесту відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн-формі за погодженням.

8. Рекомендована література

Основна

1. Величко В.В. Передача даних в сетях мобільної зв'язи третього покоління / В.В.Величко. – М.: Радио и связь, Горячая линия-Телеком, 2005. – 332с.
2. Горбенко І.Д., Горбенко Ю.І., Прикладна криптологія. Теорія. Практика. Застосування: монографія. – Х.:Видавництво «Форт», 2012. – 870с.
3. Захист інформації в комп'ютерних системах та мережах : навч. посіб. / С.Г.Семенов, А.О.Подорожняк, О.І.Баленко, С.Ю.Гавриленко – Х.: НТУ «ХПІ», 2014.– 251с.
4. Єжова Л.Ф. Алгоритмізація і програмування процедур обробки інформації. – К.: КНЕУ, 2000. – 152с.
5. Хорошко В.А., Чекатков А.А. Захист інформації в комп'ютерних системах та мережах. Підручник. К.: ВНУ, 2005.

Додаткова

6. ДСТУ 3396.2-97. Захист інформації. Технічний захист інформації. Терміни та визначення. – К.: Укр. НДІССІ, 1997. – 11с.
7. Гуржій А.М., Коряк С.Ф., Самсонов В.В., Склярів О.Я. Контроль та керування корпоративними комп'ютерними мережами: Інструментальні засоби та технології: Навч. посібник. – Харків: СМІТ, 2004 – 544с.
8. Єжова Л.Ф. Алгоритмізація і програмування процедур обробки інформації. – К.: КНЕУ, 2000. – 152с.
9. Жураковський Ю.П., Полтораки В.П. Теорія інформації та кодування: Підручник. – Київ: Вищ. шк., 2001. – 255с.
10. Новиков О.М., Грайворонський М.В., Основи захисту інформації в автоматизованих системах. Навч. пос. – К.: Академія, 2003.

Інформаційні ресурси

Система дистанційного навчання GOOGLE CLASSROOM Курс: Захист інформації в комп'ютерних системах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [Захист інформації в комп'ютерних системах Денне 4 курс, КІ, КН \(google.com\)](#)